

Dellos datos sobre'l perru mastín en L.lena (II) en La última (19) La Voz de Lena

por Xurde Fernández

L'etnógrafu Gausón Fernande Gutierri fala del perru mastín nel artículu “Etnografía del perru mastín n'Asturies” asoleyáu nel numberu 29 de la revista *Asturies. Memoria encesa d'un país* qu'asoleya la Fundación Belenos, y recueye nél, amás de datos xenerales que yá vimos nun artículu anterior, los testimonios de delles persones del conceyu de L.lena que tuvieron, y tienen, na so casa perros mastinos.

Gausón Fernánde Gutierri ye un etnógrafu que lleva dellos años trabayando munchos aspectos de la cultura asturiana dende la Fundación Belenos. Nel número 26 de la revista *Asturies. Memoria encesa d'un país* apúrrenos dellos datos sobre'l perru mastín venceyaos a dellos conceyos asturianos, ente los qu'apaez el nuesu y que reproducimos darréu como complementu del artículu asoleyáu sobre dellos aspectos xenerales del mastín:

César Pulgar alimañeru de Rospaso (L.lena) “tamién cuntaba pelos años setenta cómo allegó a cazar una familia de llobos que taben cruzaos con un perru mastín que se fixera parrondu y dicía qu'asina éstos yeren más grandes y fuertes que los llobos normales”.

Luis Pulgar estremaba los que tuviera en casa de los de Lleón, los “d'equí, los qu'ellos siempre tuvieron, son más cargaos de pechu, de patas más tiesas (ensin carpos vencíos), rabu más finu, d'oreyas cayías, de cabeza grande, siempre de doble sobreña, pepu más *piquinu*, *l.lebiu* de riba colgando pero non tanto como los lleoneses, roxos los más, algún pardu. Pelo más curtio. Trayienlos con carranclas qu'*el.los* mesmos facien de broques y dos tires gordes de cueru. Agora elli tienles de fierro... Cúntamos qu'en Piñera (Val.le'l Güerna) un mastín amaridóse con una *l.loba* cayonca y desdexó'l *rebeñu*; más sero acabó col propiu *rebeñu*. L'emu foi a cha-y de comer y tiróse a él y entós *matúlu*”.

Manuel Delgado Delgado, vecín de Tuíza Baxo, siempre supo y conoció los mastinos en pueblu y siempre tuvo mastinos coles cabres, allegó a tener 600 cabras y ocho mastinos. Diz que “lo único que valoraba nel mastín yera que valiere pal ganáu, que nun abandonare'l rebañu y que lu defendiera de los llobos... En 2010 dexó'l ganáu, vendió les cabres y namás caltién un mastín de diez años qu'unque lu vendió coles cabres tornó al cabu de dellos días”.

Antonio Cachero Fernández de L.lanos de Somerón siempre tuvo mastinos col rebañu cabras que tenía: “*Utru día saliendo misa, suena'l pirru tou enfadéu, miramos y había tres l.lobos acechando'l rebeñu. Va él da-yos vuelta a las ovejas y una vez concentrás, púsose delante y baxolas al puiblu y después dio la vuelta tres d'el.los*”.

Nel conceyu L.lena vieno faciéndose un concursu esposición de perros mastinos conxuntamente cola feria de ganáu vacunu y caballar del mes d'ochobre. Ésti entamó face-se nel 1974 y debió finar pel 1992. A ella baxaben mastinos ganaderos de tol conceyu, nun entamu dábense tres premios de 3.000, 2.000 y 1.000 pesetes; dempués más sero'l primer premiu subió a 5.000 pesetes y dábense cinco premios. “Nesti sen ye perinteresante l'artículu asoleyáu en La Nueva España'l 15 d'ochobre de 1976, pol corresponsal de

por Xurde Fernández Fernández, en La Voz de Lena
lavozdelena@yahoo.es

L.lena, Constantino G. Rebusiello, y nel que cuenta hestories mítiques de los estremaos mastinos que se presentaron aquel añu...

Aquel añu presentáronse quince exemplares, ganó Cuqui un mastín de Jesús González Vallejo de Malveo que curiaba diez vaques pelos montes de Tras la Torca y La Xiel.la y L.lagara y afuxere dos *l.lobos* un añu. El segundu premiu foi pa Pastora del puelu de La Cruz, una perra que curiaba trenta oveyes pel Foxón cerca de la Pinubina y que desque el.la taba y anque había osos y *l.lobos* dengún atacare'l rebañu. Turco yera otru perru mastín, míticu de José Luis Álvarez de Rospaso, que s'escapara con una *l.loba* y xuntáronse a una manada. Viéndolu delles veces per La Val.lota colos *l.lobos*, al cabu d'un añu tornó y gracies al fiyu de José Luis salvóse, si non ésti máталu. Morroscó de La Corrona propiedá de Manuel Muñiz foi otru de los presentaos que nun yeren a baxalu a Carabanzo dende Carraceo por mor del ciñu que-y tenía a aquel sitiu, el so territoriu. Otru yera *Tigre* d' Andrés Fernández de Payares que curiaba na Val.lota cinco vaques dos potros y venticinco oveyes".

por Xurde Fernández